



KEW inspecties bij complexvergunninghouders

Aan bedrijven en instellingen met een groot aantal stralingsbronnen kan door de overheid een complexvergunning worden verleend. In ruil voor een zwaardere organisatie van de stralingsbescherming (o.a. het hebben van stralingsbeschermingseenheid (SBE) en de aanstelling van een algemeen coördinerend deskundige) kent de overheid de vergunninghouder, binnen de kaders van de wetgeving, meer vrijheden toe om de stralingshygiënische zorg naar eigen inzicht in te richten. De SBE is er verantwoordelijk voor dat de voorschriften en maatregelen, die nodig zijn om stralingshygiënisch verantwoord en veilig te kunnen werken met ioniserende straling, worden nageleefd (het stralingszorgsysteem). Van de SBE wordt verwacht dat zij haar werkzaamheden uitvoert onafhankelijk van de productie- en de technische eenheden, die de handelingen daadwerkelijk uitvoeren.

De Inspectie SZW controleert met enige regelmaat of de complexvergunninghouder voldoet aan zijn wettelijke verplichtingen en de SBE haar verantwoordelijkheid op de juiste manier invult.

In Nederland zijn 25 complexvergunningen KEW (Kernenergiewet) verleend, vooral aan (academische) ziekenhuizen, grote industriële bedrijven en universiteiten. Een complexvergunning wordt aan een ondernemer verleend als zowel het aantal bronnen als de diversiteit van toepassingen groot is. De kaders van de complexvergunning zijn in het algemeen ruimer gesteld dan in het geval van een vergunning voor één of meerdere toepassingen.

In het geval van een complexvergunning moet de algemeen coördinerend deskundige, binnen de kaders van de vergunningvoorschriften, vooraf de handelingen en de werkzaamheden met de daarbij horende beschermingsmaatregelen beoordelen en daarvoor een schriftelijke interne toestemming (SIT) verlenen. Deze beoordeling vindt plaats op basis van de risicoanalyse. In de SIT moeten ook de (interne) voorschriften worden opgenomen met betrekking tot de handelingen met de bronnen van ioniserende straling. Met andere woorden: complexvergunninghouders kennen een soort vergunningstelsel binnen een vergunning op hoofdlijnen. De bedrijven en instellingen met een complexvergunning beschikken doorgaans over stralingsdeskundigen met een hoge graad van deskundigheid.

Resultaten

In 2015 zijn de complexvergunninghouders geïnspecteerd op naleving van de KEW. Daar waar verschillende rechtspersonen gezamenlijk één complexvergunning KEW hebben (en dus gebruik maken van één gezamenlijke SBE) zijn, naast de inspectie (controle) op het functioneren van de SBE, ook bij deze rechtspersonen werkplekinspecties uitgevoerd. Bij 13 van de 25 bedrijven zijn overtredingen geconstateerd.

De SBE heeft een belangrijke rol en een grote verantwoordelijkheid met betrekking tot de stralingshygiënische zorg en het veilig omgaan met bronnen van ioniserende straling. Het is van belang dat de regels met betrekking tot de SBE goed worden nageleefd. Het onafhankelijk intern toezicht door de SBE was daarom een speerpunt binnen dit project.

Overtredingen

De overtredingen kunnen worden gecategoriseerd naar onderwerp.

Beheersmaatregelen

De meeste overtredingen betroffen het treffen van onvoldoende beheersmaatregelen. Dit bleek in bijna een kwart van de geconstateerde overtredingen het geval. Zo voldeed in een aantal gevallen de inrichting van het lab niet aan de vergunningseisen en ontbrak in een aantal gevallen de waarschuwingssignalering. Hierdoor ontstaat het risico dat directe of indirecte werknemers onvoldoende worden beschermd dan wel ongemerkt worden blootgesteld aan een radioactieve stof. Bij 5 bedrijven is een overtreding van dit type geconstateerd.

Risicoanalyse

Bij 20% van de overtredingen was de risicoanalyse niet op orde. Zo kon in de meeste gevallen niet voor alle toepassingen een risicoanalyse worden getoond of voldeed de risicoanalyse niet aan de wettelijk vastgestelde criteria. De voorlichting over het risico van ioniserende straling en de instructie van de noodzakelijk te nemen maatregelen aan de werknemers moet gebaseerd zijn op een gedegen risicoanalyse. Daarnaast moet een risicoanalyse uitsluitend geven over eventuele aanvullende maatregelen. Deze overtreding is bij relatief veel bedrijven vastgesteld. Bij 8 bedrijven is een overtreding van dit type geconstateerd.

Tabel 1 geconstateerde overtredingen gecategoriseerd naar onderwerp

Overtreding	Aantal overtredingen	Percentage	Aantal bedrijven waar de overtreding is geconstateerd en een waarschuwing is opgelegd
Onvoldoende beheersmaatregelen	9	23 %	5
Risicoanalyse voldoet niet aan de gestelde eisen	8	20 %	8
Organisatie SBE is niet in orde	7	18 %	5
Onvoldoende deskundigheid	5	13 %	4
Geen adequate meetapparatuur	2	5 %	1
Wijziging in vergunning niet gemeld	3	8 %	3
Kew-dossier incompleet en/of onvoldoende toegankelijk	5	13 %	5
Totaal	39	100%	

Organisatie SBE

Bij 18% van de overtredingen was de organisatie van de SBE niet op orde. Bij 1 bedrijf zijn 3 overtredingen geconstateerd op dit vlak. Hier was de SBE functioneel en organisatorisch niet gescheiden van de productie- en technische afdelingen en week de inrichting van de SBE af van de bij de aanvraag verstrekte informatie. Bij 5 bedrijven is een overtreding met betrekking tot de invulling van de organisatie van de SBE geconstateerd.

Deskundigheid

De Inspectie SZW heeft ook geconstateerd dat niet alle toezichthoudend deskundigen het vereiste deskundigheidsniveau hebben of dat het mandaat niet conform de regels is opgesteld. Dit speelde bij 4 vergunninghouders. In één geval was de deskundigheid van de uitvoerend medewerker niet op orde.

Meetapparatuur

Bij 1 bedrijf was geen adequate persoonlijke meetapparatuur of werd hier niet conform de regels mee omgegaan. Tot slot is nog een aantal overtredingen van administratieve aard geconstateerd.

Vergunning en administratie

Bedrijven zijn verplicht bepaalde wijzigingen te melden aan de toezichthouder. Onder de geïnspecteerde bedrijven waren er 3 die dit hebben verzuimd. Ook waren er 5 bedrijven waarvan de administratie niet op orde (volledig) was of waar het jaarverslag niet of niet tijdig was opgesteld.

Conclusie

In 2011 zijn de complexvergunninghouders voor het laatst geïnspecteerd op naleving van de KEW en de vergunningvoorschriften. In 2011 zijn er 20 vergunninghouders geïnspecteerd. De prestaties ten opzichte van 2011 zijn verbeterd. Het aandeel bedrijven waar geen overtreding is vastgesteld is gestegen van bijna een kwart (24%) naar bijna de helft (48%). Er zijn geen zeer ernstige overtredingen vastgesteld die direct ingrijpen noodzakelijk maken.

De Inspectie SZW heeft ook een punt van zorg. De kaders van de complexvergunning zijn in het algemeen ruimer gesteld dan bij andere vergunningen. Dit biedt de mogelijkheid tot maatwerk maar brengt ook een grotere verantwoordelijkheid met zich mee om werknemers te beschermen tegen de gevaren van ioniserende straling. De Inspectie SZW ziet dit bewustzijn bij een deel van de bedrijven onvoldoende terug.

De Inspectie SZW zal daarom de resultaten van dit inspectieonderzoek schriftelijk onder de aandacht brengen van de complexvergunninghouders. De Inspectie SZW houdt daarnaast de vinger aan de pols bij bedrijven waar één of meerdere overtredingen zijn geconstateerd. Bij deze bedrijven is een waarschuwing opgelegd en voor een groot deel van de overtredingen zijn bedrijven gesommeerd deze binnen korte tijd op te heffen. Zo nodig volgt na een jaar een herinspectie. Als dan blijkt dat de overtreding niet is opgeheven dan kan de inspecteur een proces-verbaal opmaken.

Deze factsheet is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectnummer: A1273

Projectleider

Mirjam Sabir

Projectsecretaris

Jitske Steigenga

Xerox/OBT | 96876

© Rijksoverheid | November 2016